

Hlavní město Praha
RADA HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

U S N E S E N Í

Rady hlavního města Prahy

číslo 2536
ze dne 20.10.2015

*k zapojení hl.m. Prahy do pilotního projektu revitalizace pražských sídlišť - vypracování plánu
revitalizace vnitrobloku Vybíralova*

Rada hlavního města Prahy

I. s o u h l a s í

se zapojením hl.m. Prahy do pilotního projektu revitalizace pražských sídlišť - vypracování plánu revitalizace vnitrobloku Vybíralova ve spolupráci s MČ Praha 14 zaměřeného na veřejná prostranství, na nabídku volnočasových aktivit, na ekonomický rozvoj a oživení občanského života sídliště, který je uveden v příloze č. 1 tohoto usnesení, na území uvedeném v příloze č. 2 tohoto usnesení

II. u k l á d á

1. řediteli Institutu plánování a rozvoje hl. m. Prahy

1. zapojení Institutu plánování a rozvoje hl.m. Prahy do pracovní skupiny pilotního projektu

Termín: 29.2.2016

2. vypracování Koncepce pražských sídlišť na základě vyhodnocení průběhu a výsledků pilotního projektu

Termín: 28.2.2017

2. náměstkovi primátorky Stropnickému

1. informovat starostu MČ Praha 14 o zahájení přípravy pilotního projektu

Termín: 31.10.2015

2. v součinnosti se starostou MČ Praha 14 připravit memorandum o vzájemné spolupráci na pilotním projektu revitalizace pražských sídlišť mezi MČ Praha 14 a hl.m. Praha

Termín: 20.11.2015

III. ž á d á

starostu MČ Praha 14 o součinnost při přípravě memoranda o vzájemné spolupráci na pilotním projektu revitalizace pražských sídlišť mezi MČ Praha 14 a hl.m. Prahou

Adriana Krnáčová
primátorka hl.m. Prahy

Petr Dolínek
náměstek primátorky hl.m. Prahy

Předkladatel: náměstek primátorky Stropnický

Tisk: R-19442

Provede: ředitel Institutu plánování a rozvoje hl. m. Prahy, náměstek primátorky Stropnický

Na vědomí: odborům MHMP

Návrh pilotního projektu revitalizace pražských sídlišť vnitroblok Vybíralova - Černý Most, Praha 14

Návrh pilotního projektu revitalizace pražských sídlišť vnitroblok Vybíralova - Černý Most, Praha 14

Verze 29. 9. 2015

Tento dokument vypracoval IPR Praha,
Kancelář veřejného prostoru + Kancelář sociálních inovací a participace
ve spolupráci s pracovní skupinou pilotního projektu.

Struktura dokumentu

A. ÚČEL PILOTNÍHO PROJEKTU

B. VÝCHODISKA A CÍLE PILOTNÍHO PROJEKTU

Výchozí stav

Charakteristické znaky pražských sídlišť

Shrnutí základních východisek a cílů pilotního projektu

C. ODŮVODNĚNÍ VÝBĚRU ÚZEMÍ PRO PILOTNÍ PROJEKT

D. PRŮBĚH PILOTNÍHO PROJEKTU

Schéma průběhu projektu

Popis jednotlivých fází projektu

E. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA PROJEKTU

Orientační přehled činností a úkolů jednotlivých orgánů

F. INICIAČNÍ FÁZE - PROGRAM PRO VEŘEJNOST

Vizuální styl, značka a identita

Program akcí v rámci iniciační fáze

Mapa aktivních míst a mapa akcí ve vnitrobloku Vybíralova a okolí

IPR
PRAHA

Návrh pilotního projektu revitalizace pražských sídlišť: Vnitroblok Vybíralova - Černý Most III, Praha 14

A. ÚČEL PILOTNÍHO PROJEKTU

Pilotní projekt bude formou akčního výzkumu prověřovat obecné cíle a východiska a zpřesňovat způsob pořízení rámcové koncepce a plánu revitalizace ucelené části sídliště v reálných pražských podmínkách. Zaměřuje se zejména na revitalizaci veřejných prostranství, zvýšení ekonomického potenciálu, rozšíření nabídky volnočasových aktivit a oživení občanského života.

Na základě získaných poznatků z praxe a vyhodnocení průběhu a výsledků pilotního projektu by měl vzniknout relevantní podklad pro zpracování navazujících koncepčních a metodických materiálů IPR Praha, které by z různých úhlů měly mimo jiné zkoumat také problematiku revitalizace sídlišť (např. Koncepce pražských sídlišť, aktualizace Manuálu tvorby veřejných prostranství hl.m. Prahy, Manuálu participace v plánování města apod.). V obecné rovině je cílem pilotního projektu zkoumat metody a nástroje, které mohou účinně přispět ke zvýšení kvality života v oblastech města potenciálně ohrožených nebezpečím sociálního vyloučení a fyzické degradace fyzického prostředí.

Způsob zajištění realizace opatření plynoucích z plánu revitalizace:

	majetek dotčený plánem revitalizace ve <u>správě hl. m. Prahy</u>	majetek dotčený plánem revitalizace ve správě <u>lokálních samospráv</u>
u pilotního projektu (nesystémové řešení)	případné investice schválené RHMP	
u veřejného prostranství s lokálním významem	program obnovy veřejných prostranství a majetku ve správě hl. m. Prahy s lokálním významem dohoda s lokální samosprávou, např. převod správy majetku hl. m. Prahy na lokální samosprávu	Investice lokální samosprávy a dalších lokálních subjektů

B. VÝCHODISKA A CÍLE PILOTNÍHO PROJEKTU

Výchozí stav

Pražská modernistická sídliště z druhé poloviny 20. století tvoří prstenec okolo historického jádra hlavního města. Dnes v nich žije na 450 tisíc obyvatel, což je přibližně třetina všech Pražanů. Tento fakt z nich dělá významné téma z pohledu urbanistického, společenského i ekonomického.

Poslední celoměstskou aktivitou ve vztahu k sídlištím byl v roce 2001 vznik koncepce Regenerace pražských panelových sídlišť (Útvar rozvoje hl. m. Prahy). Přestože mělo město silnou výchozí pozici z toho důvodu, že velká část veřejných prostranství na sídlištích patří hlavnímu městu, což dává městu silnou výchozí pozici pro prosazení koordinovaného přístupu, koncepci z roku 2001 se v praxi podařilo prosadit jen částečně. Navíc od publikace výše zmíněné koncepce uplynulo již 15 let. Změnily se vstupní informace, společenské trendy i celoměstský kontext plánování a rozvoje hlavního města. Proto je potřeba toto téma znovu otevřít a definovat soudobý koncepční a realizovatelný přístup k těmto celkům.

Základní vizi rozvoje jsme se pokusili formulovat již v Manuálu tvorby veřejných prostranství hl. m. Prahy a zejména v úvodním sešitu Koncepce rozvoje veřejných prostranství pražských sídlišť - Formulace základního přístupu.¹ Pilotní projekt revitalizace pražských sídlišť má za cíl na tuto celoměstskou vizi navázat, rozvíjet ji a přispět k její přesnější definici.

Charakteristické znaky pražských sídlišť

Modernistická struktura sídlišť je typická převahou volných ploch veřejných prostranství, které jsou zpravidla ve veřejném vlastnictví. Naproti tomu bytový fond je dnes již většinou privatizovaný a samotné bytové domy jsou často po rekonstrukci. Z toho vyplývá, že město může nejvíce ovlivnit právě veřejná prostranství a proto je potřeba se soustředit zejména na jejich stav a aktivity, které se v nich odehrávají.

Pražská sídliště jsou ve srovnání s mnoha sídlišti západní Evropy nebo českého pohraničí sociálně stabilnější - většina z nich se v sociálně-ekonomických ukazatelích drží těsně za průměrem celého hlavního města. Jiné statistické ukazatele však naznačují, že s postupem času se situace může zhoršit. Zejména velká pražská sídliště obecně vykazují znaky periferie a kontinuální zanedbanosti, jež se na první pohled projevují ve fyzickém prostředí - ve špatné správě a kvalitě veřejných prostranství mezi jednotlivými budovami. Při hlubší analýze se ukazují také hrozby sociálního a ekonomického úpadku, o nichž svědčí například podprůměrné hodnoty dosaženého vzdělání, vyšší počet nezaměstnaných, vyšší počet neúplných rodin s dětmi a také deficit aktivních podnikatelů či zaměstnanců terciéru. Tyto trendy se pak odrážejí i ve statistice sociální skladby obyvatel jednotlivých sídlištních celků (NĚMEC, BRABEC, 2015)².

Fyzická, společenská a ekonomická rovina prostředí sídlišť jsou vzájemně propojeny systémem zpětných vazeb. Zhorší-li se kvalita prostředí fyzického (např. nedostatečnou či nevhodnou správou a údržbou veřejných prostranství a opomíjením kulturních a společenských potřeb obyvatel), dá se očekávat negativní vliv na sociální prostředí (např. zvýšeným výskytem sociálně-patologických jevů), což následně negativně ovlivní prostředí ekonomické (zejm. odlivem produktivního obyvatelstva a služeb). Do budoucna lze předpokládat, že pokud se nezmění přístup k sídlištním celkům zejména v oblasti správy veřejného prostoru s důrazem na holistické pojetí potřeb jeho obyvatel, může docházet k pokračování negativních trendů. Pokud pak v budoucnu dojde k náhlé ekonomické recesi podobné té z let 2008 - 2012 či podobně výrazným ekonomickým otřesům, mohou být některá sídliště vystavena stresu vedoucímu až k jejich postupnému úpadku, chátrání a v extrémních případech až ke ghettoizaci.

Shrnutí základních východisek a cílů pilotního projektu

Východiska, která má pilotní projekt v reálných pražských podmínkách prověřit, a cíle, kterých se testovaný přístup snaží dosáhnout, jsou v souladu s výstupy prací na aktualizaci Strategického plánu hl. m. Prahy. V tomto smyslu je základním cílem zabránit procesu degenerace pražských sídlišť prostřednictvím zkvalitňování stávajících hodnot fyzického prostředí metodou akupunkturních zásahů s minimálními finančními nároky. Konkrétně jde o to, že hlavní město by mělo hledat adekvátní využití veřejných prostranství a usilovat o koordinovaný přístup při přípravě investic na sídlištích a nastavit efektivní správu a údržbu veřejného majetku.

Předpokladem úspěchu pilotního projektu a testovaného způsobu revitalizace je využití potenciálu místních obyvatel - jejich činností, znalostí (místní expertizy) a dovedností. Místní obyvatelé, instituce a další lokální aktéři musí být zapojeni do procesu plánování, realizace a následné péče o prostředí. Jen tak bude možné plně a smysluplně rozvíjet a podporovat aktivity lokálních komunit. Postupně tak může město ve spolupráci se svými občany koncepčně reagovat na celoměstské priority města, na lokální potřeby obyvatel a zodpovědně revitalizovat na základě individuálních specifik jednotlivých sídlištních celků. Zároveň je nezbytné zohlednit celostní hlediska s důrazem na dlouhodobou udržitelnost revitalizačních opatření - plán revitalizace proto musí počítat jak se zapojením místních komunit, což dodá projektu revitalizace potřebnou podporu místních obyvatel a zajistí kontinuitu opatření, tak i s dlouhodobým nastavením správy území a majetku.

1 dostupné z : http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/obecne/krvps_formulace%20zakladniho%20pristupu_male.pdf

2 BRABEC, Tomáš a NĚMEC, Michal. Analýza vývoje sociální struktury velkých pražských sídlišť mezi lety 2001 a 2011. Praha: IPR Praha, 2015. 53 s. ISBN 978-80-87931-32-5; dostupné z: <http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/obecne/analiza-vyvoje-socialni-struktury-velkych-prazskych-sidlist-mez-lety-2001-a-2011-final.pdf>

Východiska a cíle pilotního projektu lze ve zkratce shrnout do těchto bodů:

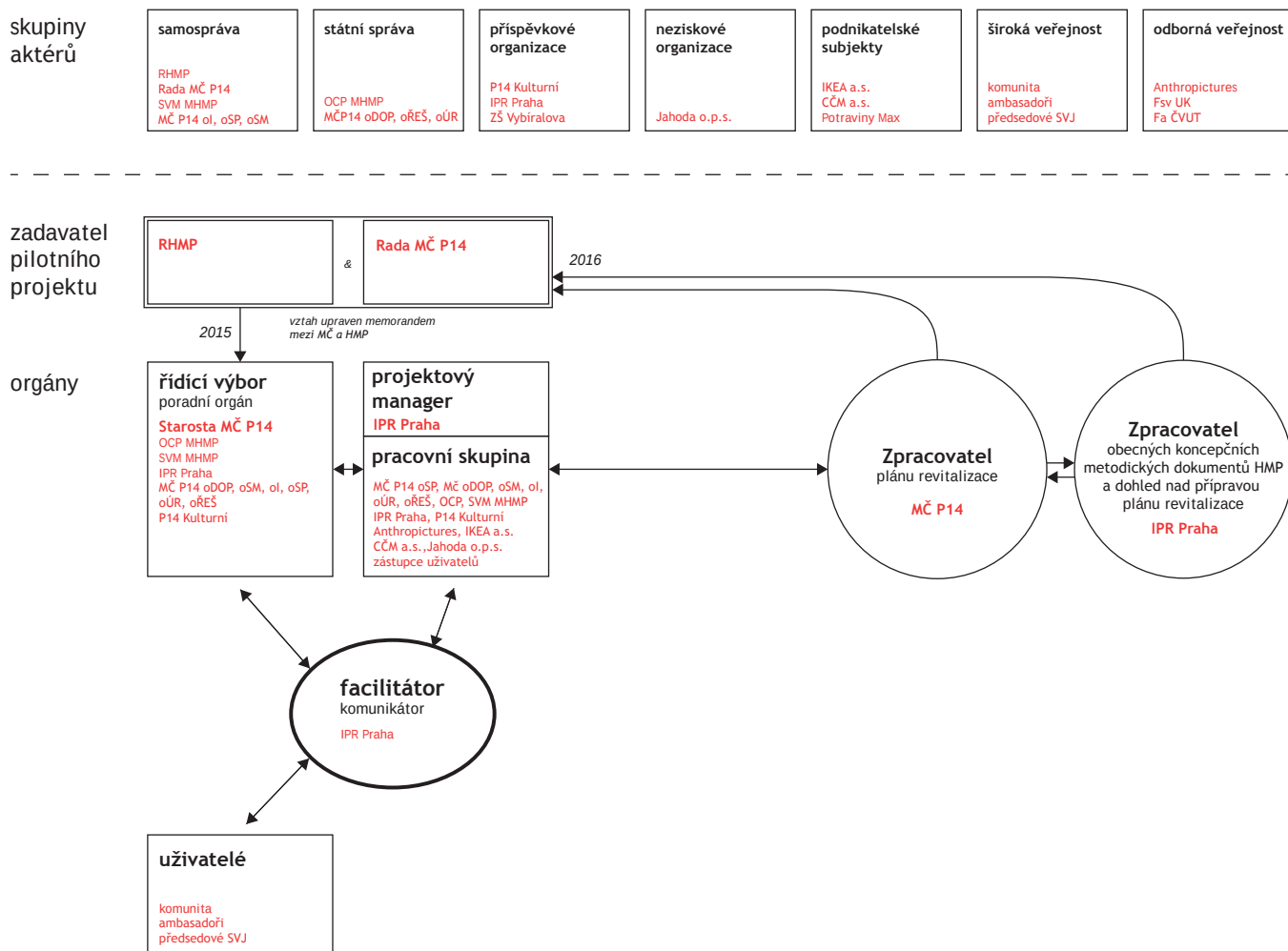
- **postupné koncepční zkvalitňování prostředí sídlišť, s minimálními finančními nároky, na základě lokálních potřeb obyvatel a individuálních specifik jednotlivých sídlištních celků - to vše při zohlednění celostního hlediska s důrazem na dlouhodobou udržitelnost revitalizačních opatření**
  - Každé sídliště má předpoklady vytvářet vlastní nezaměnitelný obraz. Rozvíjením původních hodnot jednotlivých sídlišť a dalším obohacováním pouze o kvalitní nové vrstvy lze vyzdvihnout jejich individuální kvality a svěbytnou identitu.
  - Obecný nedostatek peněz na investice a údržbu rozlehlých volných ploch predikuje stav, kdy jsou veřejná prostranství sídlišť kontinuálně zanedbávána a postupně degradují. Revitalizace s minimálními finančními nároky neznámá plošné použití levných materiálů, ale spíše promyšlený způsobu efektivní správy a údržby a investičních priorit dle dobře připravené rámcové koncepce. Vypracované na základě konkrétních potřeb místních obyvatel, neziskových subjektů, podnikatelů a samosprávy.
  - Dílčí záměry musí být plánovány a realizovány s vědomím celku; sídliště je systém, často navržený jedním autorem jako jeden funkční celek. Nahodilé nekoordinované zásahy do prostředí mohou mít fatální vliv na celkovou kvalitu a ve svém důsledku investice spíše prodražují.
  - Prostor sídlišť slouží a bude sloužit primárně lidem, kteří zde žijí. Úspěšnost a dlouhodobá udržitelnost realizovaných opatření je proto podmíněna tím, zda je místní obyvatelé přijmou za svá. Pouze obývané a užívané, tedy bezpečné a přívětivé venkovní prostředí, je kvalitou, která ovlivňuje i atraktivitu bydlení v dané lokalitě a druhotně také zabraňuje znehodnocení ceny nemovitostí a ochraňuje tak investice vlastníků nemovitostí (tj. soukromých vlastníků i obcí).
- **rozvoj a podpora komunitních aktivit – zapojení obyvatel a lokálních subjektů do procesu revitalizace a následné péče o prostředí; rozvíjení potenciálů mezilidských kontaktů a styků v místě (tj. sociálního kapitálu)**
  - Identifikace obyvatel s prostředím může přispět k pocitu sounáležitosti a spoluzodpovědnosti za stav prostředí, a je předpokladem k nalezení adekvátních forem delegace správy a údržby na lokální uživatele. Do procesu je důležité zapojit místní aktivní příspěvkové, neziskové i komerční subjekty. Jejich přínos přesahuje rámec celoměstské správy veřejných prostranství a spočívá zejména v jejich lokální znalosti prostředí, tedy větší akceschopnosti. Podstatnou roli může hrát také jejich vztah k místu a z něj plynoucí citlivý přístup.
  - Budováním sociálních sítí a nastavením platformy pro otevřenou komunikaci a spolupráci s orgány veřejné správy lze eliminovat rizika odcizenosti a anonymity prostředí, pocitu nezájmu ze strany města apod. Podporou komunitních aktivit vznikají nové možnosti volnočasového využití v místě bydliště, programová podpora rizikových skupin obyvatel.
- **rozvoj stávajících hodnot fyzického prostředí**
  - Rozvíjením hodnot, které jsou odlišné od kvalit vnitřního města (např. těsná blízkost rekreační krajiny, klid, zeleň, apod.), lze rehabilitovat přínosy modernistického urbanismu a přitom zohlednit současné požadavky na kvalitu života.
- **hledání adekvátního využití veřejných prostranství**
  - Nalezení účelu v současnosti nefungujících, nevyužívaných, zanedbaných ploch je základním stavebním kamenem rámcové koncepce území. Hierarchizace míst na základě typologie, významu i intenzity využití a pojmenování hlavních deficitů je předpokladem vytvoření koordinované přípravy investic, která spočívá v rozdělení investičních akcí na krátkodobé, dlouhodobé, prioritní apod.
- **koordinovaná příprava investic**
  - Rámcová koncepce území, v níž je zakotvená sdílená vize rozvoje sídliště, by měla sloužit k vyhodnocení prioritních investic a zejména ke koordinaci finančních investic a realizačních aktivit jednotlivých aktérů.
- **nastavení efektivní správy a údržby veřejného majetku**
  - Důležité je nalézt způsob, jak veřejná prostranství spravovat efektivně, tj. řádně, s rozumnými náklady a s dobrou znalostí lokálních potřeb. Už v návrhu je potřeba přemýšlet v delším časovém horizontu - jaké budou náklady na údržbu, jak si prostředí uchová svoji kvalitu, a na základě toho pak volit formu fyzického zásahu a sestavovat plán péče.

C. ODŮVODNĚNÍ VÝBĚRU VNITROBLOKU VYBÍRALOVA PRO PILOTNÍ PROJEKT

Vnitroblok Vybíralova je urbanistickým jádrem východní části Černého Mostu a koncentruje v sobě většinu typických vlastností sídlištní zástavby. Veřejná prostranství jsou z velké části ve správě hl. m. Prahy – z toho vyplývající složité vlastnické vztahy znemožňující odpovídající údržbu veřejných prostranství a dalšího veřejného vybavení. Zelené plochy, chodníky a okolí domů jsou špatně udržované, prostor vnitrobloku je nepřírodně rozdělen fyzickými i mentálními bariérami, zatímco celý vnitroblok nedostatečně navazuje na zbytek sídliště. Podobně jako většina pražských sídlišť trpí Černý most deficitem občanského vybavení. Nedostatek podnětů pro aktivní trávení volného času pro běžné obyvatele či podpůrných programů pro ohrožené skupiny v kombinaci se zanedbanou správou vede k výše zmíněné koncentraci sociálně patologických jevů, jež mohou akcelarovat odliv produktivních obyvatel.

Pro úspěch pilotního projektu je důležité formující se zázemí aktivních subjektů občanské společnosti. Zejména příspěvková organizace městské části Praha 14 Kulturní a její komunitní centrum Plechárna, nízkoprahové centrum Jahoda o. p. s., občanské sdružení Neposeda a antropologicko-výzkumná iniciativa Anthropictures z. s. jsou připraveni se do pilotního projektu plně zapojit. Pilotní projekt bude aktivity těchto subjektů studovat a rozvíjet a zároveň bude jejich činnost do budoucna monitorovat analyzovat a vyhodnocovat, aby bylo možno vznik podobných iniciativ podnítit a rozvíjet i jinde. Dalším pozitivním faktorem je, že místní samospráva pilotní projekt plně podporuje a již nyní poskytuje pravidelnou součinnost v přípravné fázi projektu. Jistou zárukou udržitelnosti projektu je i soulad základních východisek a cílů pilotního projektu a strategických dokumentů MČ Praha 14 (tj. Strategický plán rozvoje Městské části Praha 14 a Akční plán 2015 – 2016). Pilotní projekt tak naváže na probíhající a minulé úspěšné aktivity a zahrne také stávající záměry městské části i ostatních místních subjektů.

D. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA PILOTNÍHO PROJEKTU

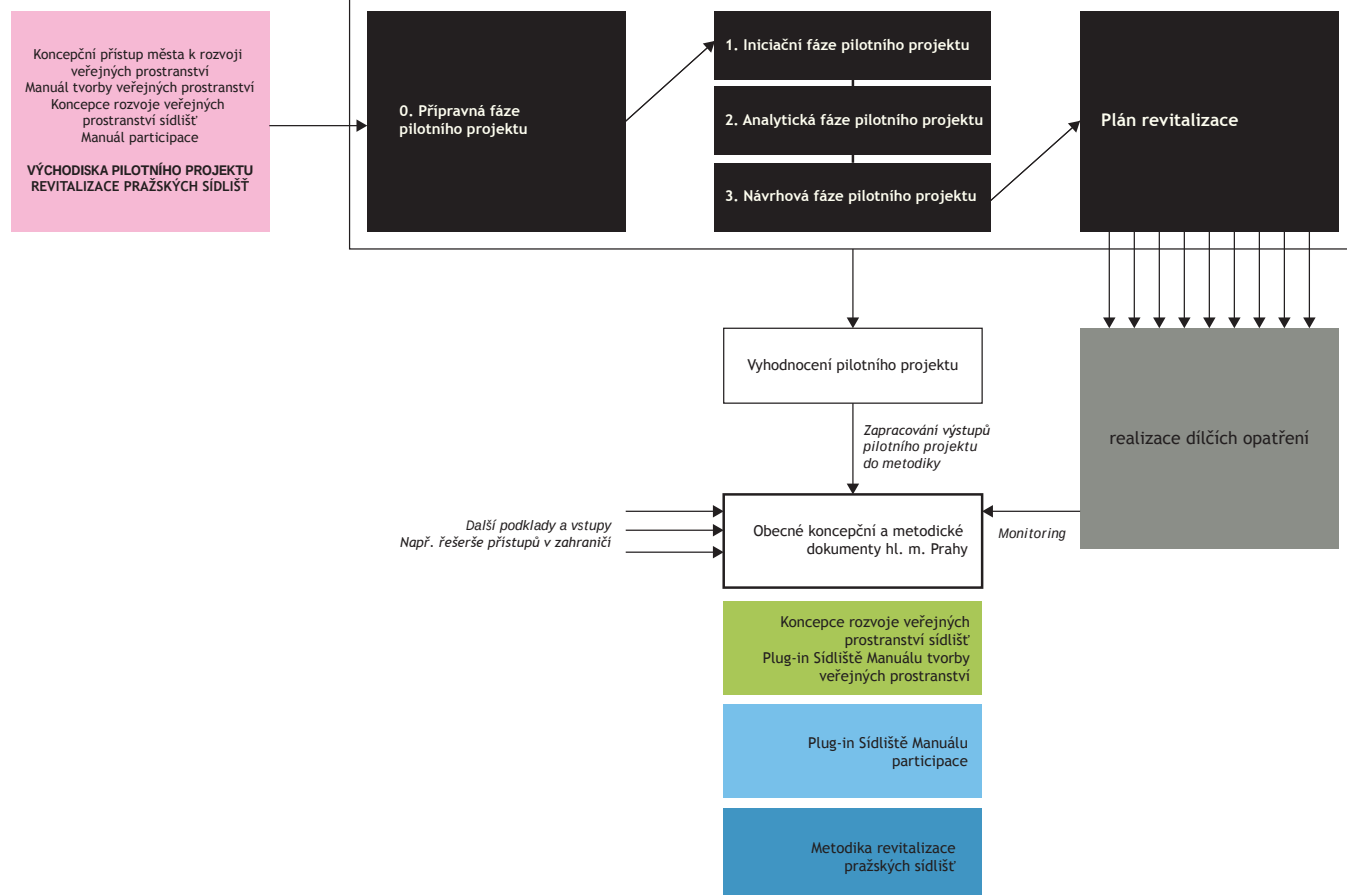
Popis jednotlivých fází projektu

E. PRŮBĚH PILOTNÍHO PROJEKTU

Schéma průběhu projektu (sled a návaznost jednotlivých fází)

Východiska / poptávka

0. Přípravná fáze pilotního projektu (červen - říjen 2015)

V rámci přípravné fáze projektu je zpřesňováno předmětné území a definován charakter řešení projektu, jsou osloveny a identifikovány různé skupiny aktérů. Je nadefinována organizační struktura projektu a navržen základní harmonogram fází projektu.

V případě projektu vnitrobloku Vybíralova IPR Praha na základě vybraného území vhodného pro pilotní projekt identifikoval a oslovil klíčové aktéry. Definoval důležité subjekty a místa. Materiál *Návrh pilotního projektu revitalizace sídliště* je výstupem přípravné fáze pilotního projektu. Je zde navržen harmonogram procesu a organizační struktura projektu skládající se z řídicího výboru a pracovní skupiny. V rámci přípravné fáze bylo konkrétně řešeno:

- zadání projektu a výběr území pro případovou studii (návrh IPR Praha)
- zpřesnění řešeného území a dotčených subjektů (IPR Praha, MČ Praha 14, Anthropolictures, P14 Kulturní)
- definování hlavních aktérů a jejich rolí a úkolů v rámci projektu (návrh IPR Praha, MČ Praha 14, Anthropolictures, P14 Kulturní)
- vytvoření harmonogramu projektu (návrh IPR Praha)
- zpracování rešerše podobných přístupů a plánovacích postupů v zahraničí (praxe v Berlíně, Barceloně, Drážďanech aj.)

1. Iniciační fáze pilotního projektu (září - prosinec 2015)

Obsahuje zejména program akcí pro uživatele vybraného území při příležitosti významné události nebo jiných existujících aktivit v místě. Účelem této fáze je především seznámení se s aktéry a posilování vztahu s nimi a mezi nimi (networking), dále vytvoření platformy pro komunikaci a oslovení všech cílových skupin. V rámci této fáze jsou identifikováni klíčoví aktéři a jsou získávána první data (viz níže analytická fáze). Současně jsou aplikovány nástroje a metody jako např. zvyšování povědomí o místě (placemaking) a podpora místní identity (branding) skrze rozvíjení kultury a potenciálů v daném místě.

V rámci pilotního projektu je navržen festival oslav 25. výročí nastěhování prvních obyvatel. Při té příležitosti Praha 14 kulturní s IPR Praha uspořádá ke konci roku výstavu o vývoji sídliště, o stávajících aktivitách a možném rozvoji do budoucna. Dále se uskuteční doprovodný program, jehož těžištěm bude nově umístěný dočasný kiosk s kavárnou ve vnitrobloku (viz E.

PROGRAM PRO VEŘEJNOST). Informování a PR by mělo probíhat skrze speciální webové stránky a facebook. V rámci iniciační fáze se několikrát sejde pracovní skupina, která vyhodnotí dosavadní průběh a smysl akcí, zpřesní zadání odborných analýz a program navazující analytické a návrhové fáze.

- doprovodný program (P14 Kulturní, IPR Praha, Neposedá o.s. a další)
- výstava, brožura (P14 Kulturní, IPR Praha)
- webové stránky (P14 Kulturní, IPR Praha)

2. Analytická fáze pilotního projektu (září 2015 - duben 2016)

Analytická fáze probíhá částečně paralelně s iniciační fází a pokračuje dál po skončení oslav 25. výročí. Součástí analytické fáze je zjišťování potřeb uživatelů a také vypracování odborných analýz tematicky zaměřených na danou lokalitu. Výstupem analytické části je odborná, participační a SWOT analýza a také soubor analytických map a rozborů popisujících stav území.

V případě projektu vnitrobloku Vybíralova proběhne prvotní zjišťování potřeb uživatelů v rámci programu oslav 25. výročí nastěhování prvních obyvatel. Ke konci roku 2015 budou na základě prvotního zjišťování dospecifikovány a řídícím výborem schváleny detaily plánu participační a SWOT analýzy pro rok 2016 a k deklaraci možných cílů revitalizace. V průběhu zimy a jara bude vypracována také analýza předpokladů, tedy aktivit, které probíhaly poslední dva roky a vedly k aktivování komunity a pozvednutí kultury daného území. Konečným výstupem analytické fáze bude holistická analýza území a SWOT analýza, která se stane podkladem pro návrh plánu revitalizace.

- zjišťování potřeb obyvatel a uživatelů prostřednictvím programu pro veřejnost (pracovní skupina)
- monitoring pohybu a aktivit uživatelů přímo v terénu
- studie kulturně-společenských předpokladů (externě)
- urbanistická objektivní odborná analýza (IPR Praha + MČ, v rámci pracovní skupiny)
- analýza správy a majetkoprávních vztahů (IPR Praha, SVM MHMP, OCP MHMP, v rámci pracovní skupiny)
- socio-ekonomická analýza (externě)
- dendrologický průzkum
- zpřesnění analýz a vyhodnocení, SWOT analýza (pracovní skupina)

3. Návrhová fáze pilotního projektu (duben 2016 - září 2016)

Návrhová fáze probíhá po ukončení iniciační a analytické fáze. Výstup z předchozích dvou fází je podkladem pro zahájení přípravy budoucího plánu revitalizace. V rámci této fáze probíhají na podkladu SWOT analýzy návrhové workshopy s veřejností, které vyhodnocuje pracovní skupina. Pracovní skupina roztřídí témata do tematických okruhů a připraví strukturu budoucího plánu revitalizace.

- návrhové workshopy s jednotlivými skupinami uživatelů, setkání nad mapou (pracovní skupina)
- tematicky zaměřené workshopy s cílem hledat řešení identifikovaných problémů (pracovní skupina)
- participační realizace ve veřejném prostoru, experimentální úpravy a jejich testování (pracovní skupina)

→ Plán revitalizace (červen 2016 - září 2016)

Plán revitalizace je výstupem návrhové fáze projektu. Jedná se o zformalizovanou sdílenou vizi. Plán revitalizace obsahuje rámcovou koncepci území, priority a cíle, souhrn návrhů opatření z různorodých oblastí: investiční opatření, programová opatření, procesní opatření - např. opatření v oblasti a správy a údržby, opatření v oblasti komunity a sociální inkluze (programy pro začleňování sociálně slabších obyvatel), akupunkturní opatření ve veřejném prostoru (drobné úpravy zlepšující zejm. prostupnost, bezbariérovost a pobytovost).

- rámcová koncepce území, priority a cíle (MČ)
- soubor jednotlivých konkrétních opatření (programová, procesní, organizační rovina a fyzické prostředí) (MČ)
- akční plán (krátkodobá, střednědobá a dlouhodobá opatření; garant, odhadované náklady) (MČ)

→ Závěry a doporučení pro celoměstskou metodiku/koncepci (září 2016 - listopad 2016)

Návrhová část revitalizace sídliště končí zhotovením plánu revitalizace. Z plánu vyplývají poměrně podrobná řešení jednotlivých opatření. Opatření jsou seřazena podle priorit a realizovatelnosti. Pro pilotní projekt v této fázi nastává příležitost prvního kritického zhodnocení smysluplnosti a funkčnosti zvoleného modelu procesu. Na základě vyhodnocení dojde k dopracování a zpřesnění připravované Koncepce pražských sídlišť včetně metodiky přípravy revitalizace sídlišť v hl. m. Praze.

- Vyhodnocení pilotního projektu (procesní fáze projektu, přípravy plánu revitalizace, stavu a úspěšnosti navrhovaných opatření) (IPR Praha)
- metodický výstup pro přípravu revitalizace sídlišť v hl. m. Praze (IPR Praha)
- podklad pro vytvoření dalších metodických dokumentů IPR Praha (manuál participace, manuál tvorby veřejných prostranství) (IPR Praha)

→ Realizace (2016 -...)

Veškeré investiční akce by měly vyplynout z akčního plánu revitalizace (viz výše) a být v souladu s rámcovou koncepcí území. V rámci přípravy plánu revitalizace a specifikace jednotlivých opatření by měl být alespoň rámcově definován rozpočet (náklady) a garant akce. Soubor takto připravených záměrů může městská část využít jako zásobník projektů pro grantové výzvy apod., je však i možným podkladem pro další dohody mezi městskou částí a městem např. o financování některých opatření. Část opatření může být realizovaná již v průběhu pilotního projektu, a to včetně zapojení místních stakeholderů a komunit.

F. INICIAČNÍ FÁZE - PROGRAM PRO VEŘEJNOST (podrobně)

Účelem iniciační fáze je vytvořit spolu s místními subjekty občanské společnosti, samosprávou a aktivními obyvateli platformu, která bude připravena na spolupráci při plánování místa v navazujících fázích. Iniciační fáze se zaměří na zvyšování povědomí o samotné lokalitě a budování vztahu obyvatel k místu (tj. „placemaking“ proces), z něhož potřeba plánování vyplyne přirozeně na základě postupné identifikace a pojmenování existujících problémů v rámci akcí a veřejných setkání. Každá akce bude mít dvě roviny: bude společenskou událostí pro veřejnost, při které bude rozvíjen sociální kontakt jako předpoklad spolupráce v rámci komunity, každá akce však bude zároveň zejm. pro zpracovatele projektu znamenat příležitost ke zjišťování potřeb uživatelů, což vytvoří podklad pro navazující analýzy a samotné plánovací aktivity.

Začátkem října bude do vnitrobloku umístěn nový objekt (pracovně kiosek_25) vytvořený z bývalého karavanu, ve kterém se usídlí kavárna „Neposeda“ z Plechárny. Nový kiosek bude vedle kavárny plnit funkci zázemí, meeting pointu a těžiště tzv. oslav 25. výročí nastěhování prvních obyvatel vnitrobloku Vybíralova. Na kiosku bude nakreslena mapa vnitrobloku a okolí, která bude vedle obyčejného orientačního plánu také mapou akcí a mapou míst, která (dočasně) ožijí u příležitosti oslav. Oslavy se odehrají v duchu kulturních akcí, setkávání, procházek a workshopů s tím, že v optimálním případě bude veřejnost spoluvytvářet program. Na závěr oslav bude uspořádána výstava o vnitrobloku, o vývoji sídliště, o příbězích jeho obyvatel, o současném dění, a také se bude ptát po možné budoucnosti. K této výstavě bude vydána doprovodná brožura, album Vybíralka 25.

Vizuální styl, značka a identita: *Vybíralka 25.*

Základním prvkem festivalu by měl být jednoduchý snadno komunikovatelný symbol / příběh. Styl psaní a kreslení křídou na povrchy umožní sjednotit a propojit vizuální styl jednotlivých akcí s navigačním a informačním systémem v sídlišti, logem, symbolem (kiosek_25) a programem festivalu atp.

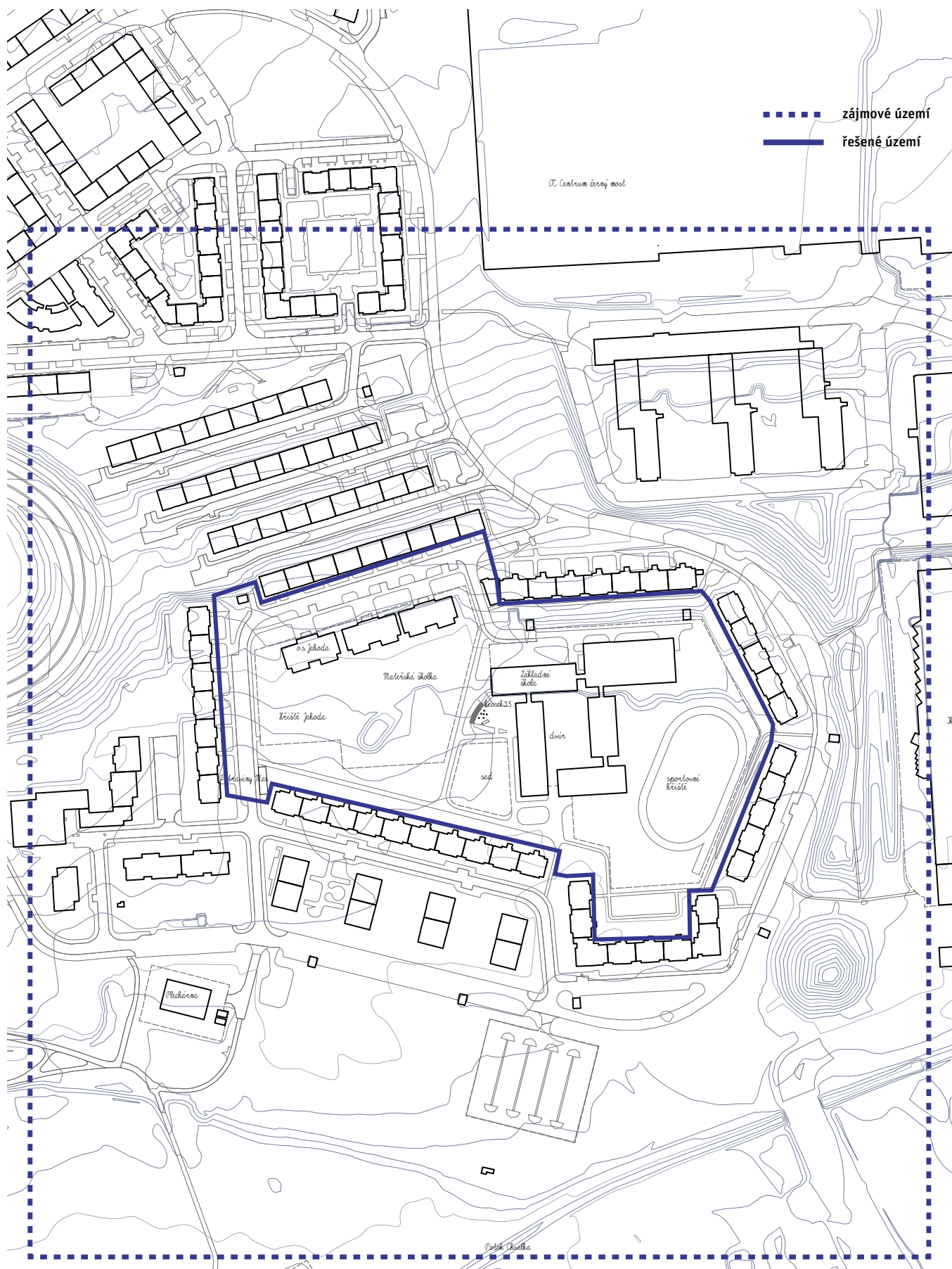
Vizuální styl mohou dále doplnit klasické „tradiční“ symboly sídlištní tematiky: sušáky na prádlo, klepadla, čističe bot, nebo konkrétní lokální prvky: výduchy a výlezy z protiatomových krytů, z kolektorů, atp.

Program akcí v rámci iniciační fáze

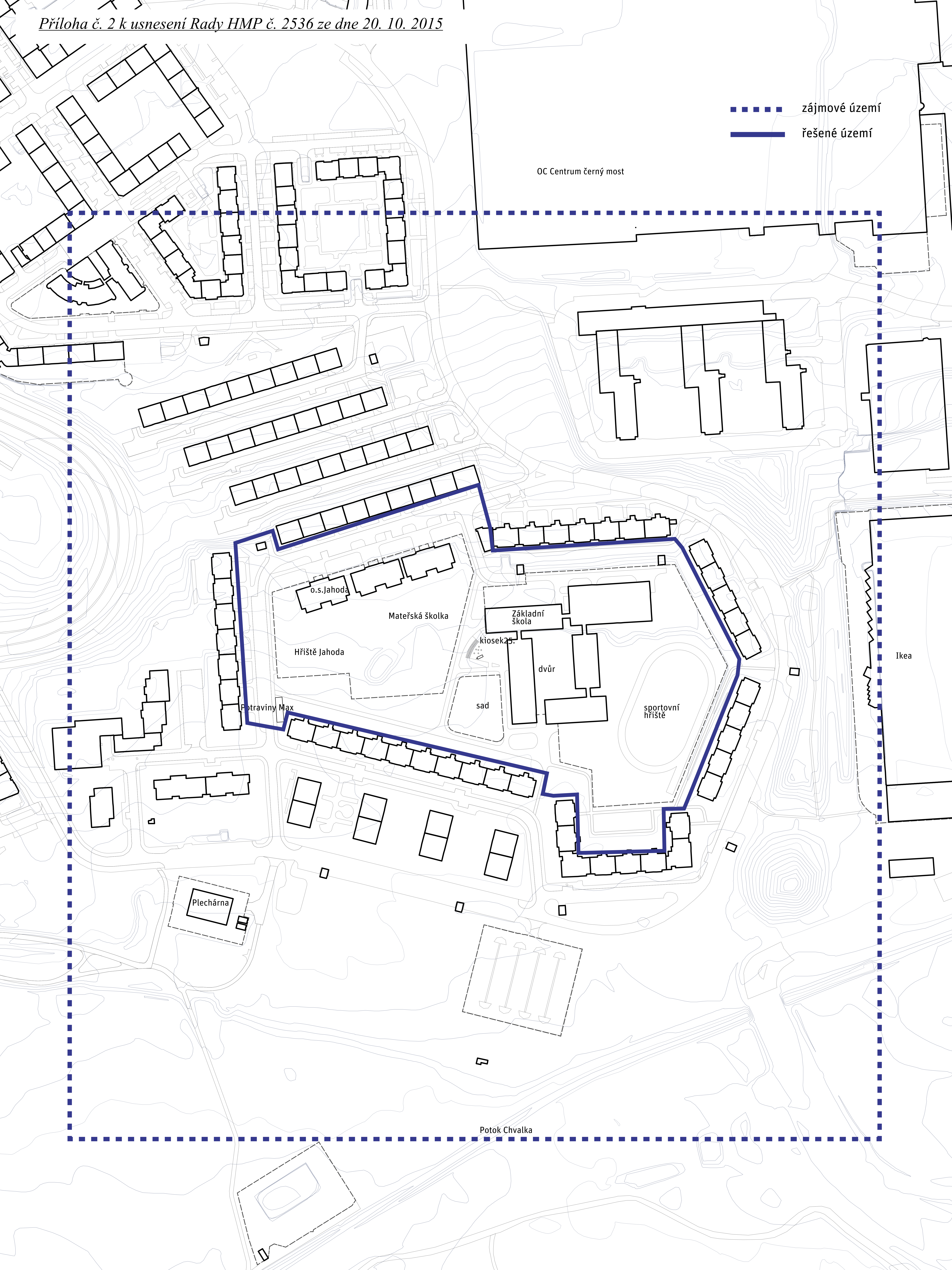
(ve spolupráci s místními aktéry - tj. Praha 14 Kulturní/Plechárna, Anthropicpictures z.s., Neposeda, o.s., Jahoda o.p.s., MČ P14 a ostatní, pozn.: program zde není úplný, obsahuje pouze akce do 14.10.2015)

18.9.	úklid, příprava místa / pořádá P14 Kulturní
23.9.	bibliobus Oskar - Nová pravidelná zastávka Městské knihovny Praha / pořádá P14 Kulturní
24.9.	Černý Most. Mezi sídlištěm a městem – přednáška s diskuzí o historii sídliště – Jana Pavlová / pořádá IPR
29.9.	Sousedské vaření
1.10.	Setkání starousedlíků – žijeme tu 25 let / pořádá IPR
3.10.	Bleší trh
6.10.	vernisáž výstavy „Poznáme se“ / pořádá P14 Kulturní
7.10.	bibliobus Oskar - Výměna knih (mimo fond knihovny)
9.10.	Čtení pohádek s babičkou – RC Jahůdka – Vybíralova 969
14. 10.	1. procházka ze série Procházky po Vybíralce – Krajinou sídliště a za sídlištěm s přírodovědcem a botanikem Jiřím Sádlem.

Vnitroblok Vybíralova - řešení a zájmové území

Důvodová zpráva

Pilotní projekt revitalizace pražských sídlišť - Plán revitalizace vnitrobloku Vybíralova

Radě hl. m. Prahy je tímto materiálem předkládán návrh na zapojení hl. m. Prahy do pilotního projektu revitalizace pražských sídlišť, který bude v reálných pražských podmínkách prověřovat způsob pořízení tzv. rámcové koncepce ucelené části sídliště a plánu revitalizace (podrobněji viz Návrh pilotního projektu - příloha usnesení č. 1).

Pilotní projekt bude probíhat formou akčního výzkumu, tedy prověřovat obecné teze a východiska přímo v terénu spolu s reálnými uživateli města v kontrastu s tradičním plánováním „od stolu“, jež se často míjí účinkem z důvodu nedostatečné komunikace s reálnými uživateli.

Hlavním výstupem pilotního projektu bude plán revitalizace vnitrobloku Vybíralova vypracovaný v rámci intenzivní spolupráce lokální samosprávy a dalších lokálních subjektů včetně místních obyvatel, jenž bude obsahovat soubor jednotlivých opatření, a to jak úprav fyzického prostředí, tak i opatření v rovině organizační a programové včetně jejich procesního, časového a finančního rozvržení.

Plán revitalizace a proces, který vede k jeho pořízení, je nástrojem, který by měl zajistit koordinovaný a udržitelný rozvoj především stabilizovaných částí pražských sídlišť, při využití potenciálu lokálních samospráv a dalších lokálních subjektů v procesu revitalizace a při účinném zapojení veřejnosti. Zaměřuje se zejména na revitalizaci veřejných prostranství, rozšíření nabídky volnočasových aktivit, zvýšení ekonomického potenciálu a oživení občanského života.

Odůvodnění výběru území pro pilotní projekt – vnitroblok Vybíralova, Černý Most, P14

Vnitroblok Vybíralova je urbanistickým jádrem východní části Černého Mostu a koncentruje v sobě většinu typických vlastností sídlištní zástavby (vymezení řešeného území – viz příloha usnesení č. 2). Veřejná prostranství jsou z velké části ve správě hl. m. Prahy – z toho vyplývající složité vlastnické vztahy znemožňující odpovídající údržbu veřejných prostranství a dalšího veřejného vybavení. Zelené plochy, chodníky a okolí domů jsou špatně udržované, prostor vnitrobloku je nepřírovnalě rozdělen fyzickými i mentálními bariérami, zatímco celý vnitroblok nedostatečně navazuje na zbytek sídliště. Podobně jako většina pražských sídlišť trpí Černý most deficitem občanského vybavení. Nedostatek podnětů pro aktivní trávení volného času pro běžné občany či podpůrných programů pro ohrožené skupiny v kombinaci se zanedbanou správou vede k výše zmíněné koncentraci sociálně patologických jevů, jež mohou akcelarovat odliv produktivních obyvatel.

Pro úspěch pilotního projektu je důležité formující se zázemí aktivních subjektů občanské společnosti. Zejména příspěvková organizace městské části Praha 14 Kulturní a její komunitní centrum Plechářna, nízkoprahové centrum Jahoda o. p. s., občanské sdružení Neposeda a antropologicko-výzkumná iniciativa Anthropictures z. s. jsou připraveni se do pilotního projektu plně zapojit. Pilotní projekt bude aktivity těchto subjektů studovat a rozvíjet a zároveň bude jejich činnost do budoucna monitorovat, analyzovat a vyhodnocovat, aby bylo možno vznik podobných iniciativ podnítit a rozvíjet i jinde. Dalším pozitivním faktorem je, že místní samospráva pilotní projekt plně podporuje a již nyní poskytuje pravidelnou součinnost v přípravné fázi projektu. Jistou zárukou udržitelnosti projektu je i soulad základních východisek a cílů pilotního projektu a strategických dokumentů MČ Praha 14 (tj. Strategický plán rozvoje Městské části Praha 14 a Akční plán 2015 – 2016). Pilotní projekt tak naváže na probíhající a minulé úspěšné aktivity a zahrne také stávající záměry městské části i ostatních místních subjektů.

Na základě tohoto usnesení bude vypracováno memorandum o spolupráci Hl. m. Prahy a městské části Praha 14 na pilotním projektu revitalizace pražských sídlišť, kde budou blíže specifikovány závazky jednotlivých stran.

Koncepce pražských sídlišť

Vyhodnocení průběhu a výsledků projektu bude jedním z relevantních podkladů pro zpracování navazujících celoměstských koncepčních a metodických materiálů IPR Praha, které by z různých úhlů měly zkoumat problematiku sídlišť. Jedná se především o vytvoření Koncepce pražských sídlišť, ale také aktualizaci Manuálu tvorby veřejných prostranství hl. m. Prahy, Manuálu participace v plánování města apod. Cílem aktivit na úrovni města je přispět ke zvýšení kvality života v oblastech potenciálně ohrožených degradací fyzického i sociálního prostředí.

Koncepce pražských sídlišť bude souborem celoměstských opatření a metodických dokumentů potřebných k nastavení efektivního systému spolupráce města a městských částí v procesu revitalizace a

následné údržby veřejných prostranství a majetku, které umožní městu efektivně bojovat proti hrozbě sociálního vyloučení na sídlištích a naopak podpořit image sídlišť jako plnohodnotné alternativy pro bydlení.